

DENKSPORT SCHAKEN

Briljantje op clubavond DJC

FOTO MARC KRAUS

Diagram 1.

Diagram 2.

DOOR HENK VAN GOOL

De interne competitie leent zich bij uitstek voor avontuurlijk schaak. Soms gaan alle remmen los en speelt men vol op de aanval. Een zeer spectaculaire partij werd gespeeld op de clubavond van DJC. Twee meesters van de aanval vlogen elkaar op het schaakbord naar de keel.

De meeste schakers proberen een balans te vinden tussen de aanval en de verdediging. Een schaakclub herbergt echter spelers van uiteenlopende speelsterkte, die een heel scala aan speelstijlen hebben. De ene schaker schuift angstig zijn speelfiguren tot de derde rij op het bord en opent dan voorzichtig een

deurtje in zijn bastion om te kijken of hij misschien met één van zijn stukken ook de vierde rij mag bezetten. Een ander trekt vanaf zet één alle registers open en stormt furieus met pionnen en stukken naar voren, ze meedogenloos offerend. Onvervaard op zoek naar de koning van de tegenpartij. Wanneer twee exponenten van de aanvalsstijl tegenover elkaar komen te zitten zijn de verwachtingen hooggespannen en loeren hun clubgenoten van achter hun bord steels opzij, in de hoop een ouderwets potje koffiehuis-schaak te mogen aanschouwen.

In Stein namen onlangs twee houwdegens tegenover elkaar plaats. Ad van Os uit Geleen, 93 lentes inmiddels, nam het op tegen 'jonkie' Nico Havenaar, die 68 levensjaren telt. Het werd een epische strijd, die de

tongen losmaakte en de voorzitter van de club in extase bracht. Met vele uitroptekens werd de schaakpartij op het wereldwijde web verveeuwigd. Uiteraard mag ze in deze rubriek niet ontbreken. Ad heeft wit, Nico speelt met zwart.

1.e4,e5 2.Lc4,c6 3.Pf3,d5 de eerste tekenen van een meedogenloze strijd zijn daar. Na drie zetten zijn al twee pionnen en een loper in gevaar. **4.Lb3,Pf6 5.d3,dxe4 6.Pxe5** zie diagram 1. Misschien dat de oplettende lezer nu de wenkbrauwen fronsen en zich afvraagt of zwart niet met **6...Da5+** **7.Pc3,Dxe5** een stuk kan winnen. Hierin heeft die lezer gelijk, maar men moet zich realiseren dat het vizier van de houwdegen op het aanvallen van de

stelling van de tegenstander is gericht en niet op de veiligheid van de eigen stukken. Daarbij kan zonder fouten van de één of de ander het spektakel niet losbarsten. Gelukkig voor Ad - en voor de neutrale toeschouwer - is Nico voor even gefixeerd op de verdediging, in dit geval van pion f7. Hierdoor wordt de partij echt spannend. **6...Le6 7.Lxe6,gxf6 8.Lg5, Dd4 9.Lxf6,gxf6 10.Dh5+** De witte dame komt de aanval versterken. **10...Kd8 11.Pf7+,Kc7 12.Pxh8,Dxb2** Wit heeft een toren gewonnen, maar zwart laat zich niet onbetuigd en gaat het materiaal terughalen. **13.0-0,Dxa1 14.Pd2,Dxa2 15.Df7+,Pd7 16.Pc4,Dxc2 17.Dxe6,exd3 18.Pf7,d2 19.Dg4,Te8 20.Df4+,Ld6**

21.Pcxd6 zie diagram 2. Een gecompliceerde stelling. Zwart dreigt een dame te halen, maar wit dreigt een aftrekaanval met zijn paard. De zwartspeler heeft hier eigenlijk maar één zet die niet verliest. Met **21...Te5!** kan hij het vege lijf redden. De verleiding om een tweede dame te halen is echter te groot. **21...d1d?** Hier moet zich een euforisch gevoel van de witspeler hebben meester gemaakt, want hij had het mat al gezien. **22.Pxe8+** dubbelschaak! **22...Kb6 23.Db4+,Ka6 24.Pc7** mat. Een flinke ontlasting vindt plaats bij de kemphanen en de toeschouwers. Hier is een waar kunststukje volbracht. Schakers die een dergelijk geestrijke partij spelen, zijn een juweel voor hun club.

DENKSPORT SCHAKEN

Protestactie van Blerick

DOOR HENK VAN GOOL

Twee opvallende gebeurtenissen. In Hoogeveen baarde jeugdspeler Siem van Dael uit Reuver opzien door sterke spelers in bedwang te houden. In Limburg is de competitie voor clubteams van start gegaan. Door reglementsveranderingen ontstonden bij een paar wedstrijden grote ratingverschillen.

Je gaat als bescheiden hobbyspeler naar de teamcompetitie van je club in een lage Limburgse klasse en dan zit ineens een toppertje tegenover je die vele honderden ratingpunten meer heeft. Het overkwam enkele spelers van HSDV uit Helden en De Postertoren uit Herkenbosch. Hoe kan dat? Een reglementsverandering, op initiatief van de Tegelse SV,

zorgt ervoor dat spelers die dit jaar in een team voor de landelijke competitie staan aangemeld wordt toegestaan om ook aan de Limburgse competitie deel te nemen. Een paar clubs maken hier gebruik van, echter om uiteenlopende redenen. Op de eerste plaats uiteraard de Tegelse SV zelf. Zo staan op de spelerslijst van Tegelen 1 de namen van de Limburgse topjeugdspelers Max Warmerdam en Siem van Dael. Deze jongens zijn opgeleid door de Tegelse SV. Hoewel ze vanwege hun huidige speelsterkte niks meer op regionaal niveau te zoeken hebben, spelen ze dit jaar toch mee om op die manier iets terug te doen voor de club. Tegelen 1 speelt eerste klasse en is blij deze jongens te kunnen opstellen omdat het team hiermee kans heeft op promotie. Bij Blerick 4, dat tweede klasse speelt, vind je de namen Maarten Strijbos en Dirk Bergmans terug. De eerste teamspeler van Venlo en de voorzitter

Een gigantisch verschil in speelsterkte, maar toch tegenover elkaar: Rob Haarsma (links) en Siem van Dael. FOTO FRANK CLEVERS

van de Blerickse SV staan om heel andere redenen opgesteld bij Blerick 4. Het betreft hier juist een protestactie van Blerick tegen de vervroegde invoering van de regel dat KNSB-spelers aan de Limburgse competitie mogen deelnemen. In een reactie stelt Bergmans: „De reglementswijziging is te bizar voor woorden. Clubs hebben vóór gestemd zonder de gevolgen te overzien. Met het opstellen van een paar sterke spelers bij Blerick 4 maken we een statement naar de Limburgse bond, om aan te geven dat deelname van KNSB-spelers in een lage Limburgse klasse tot scheve verhoudingen in de competitie leidt.” Strijbos: „Gezien de nieuwe opzet

van de KNSB-competitie volgend jaar, is het niet verkeerd dat KNSB-spelers worden toegelaten in de Limburgse competitie. Maar door de LiSB zijn geen regels opgesteld. En door deze actie is men nu bijna verplicht om hier eens goed naar te kijken.” Een en ander betekende wel dat in de wedstrijden Tegelen 1 – De Postertoren en Blerick 4 - HSDV grote verschillen ontstonden in speelsterkte (Siem van Dael van Tegelen 1 speelde mee tegen De Postertoren en natuurlijk had Rob Haarsma gezien het ratingverschil geen schijn van kans tegen hem). HSDV nam de voorspelbare nederlaag gelaten op. HSDV-speler Pascal Schuman meldt in neutrale be-

Diagram 1

woordingen dat de borden 1 en 2 weinig in te brengen hadden tegen zulke sterke tegenstanders. In de promotieklasse waren de teams meer aan elkaar gewaagd, maar liepen de scores toch flink op. Zo gaat Voerendaal 3 na de eerste ronde aan de leiding door met maar liefst 8-0 van Gess 1 te winnen.

■ Siem van Dael presteerde opmerkelijk in een toernooi in Hoogeveen. Hij speelde remise tegen IM Stefan Kuipers en WGM Tania Sachdev en won met wit van IM Lucas van Foreest. **Zie diagram: 23.Ld3!, Df8 24. Txxh5!, Dxxh6 moet want na 24...gxxh5 25. Dxxh7 is het mat. 25. Txxh6 en wit had een stuk gewonnen.**

DENKSPORT SCHAKEN

Broze bolwerken en een houdiniact

DOOR HENK VAN GOOL

In de landelijke competitie voor clubteams zijn drie ronden gespeeld. De Limburgse teams presteren erg wisselvallig. We laten hier drie opvallende spelmomenten zien.

De zes Limburgse teams die aan de KNSB-competitie deelnemen, laten heel verschillende gezichten zien. Waar Voerendaal 1 zich met een plek in de middenmoot vooralsnog fier staande houdt in de Meesterklasse, is Venlo 1 na drie nederlagen momenteel geen schim van het team dat vorig jaar in de eerste klasse fraai vierde werd. Terwijl DJC uit Stein in de tweede klasse moeite heeft om aan te haken bij de middenmoot, zijn de drie teams die in de

derde klasse spelen over de hele lengte van de tussenstand terug te vinden. Bovenaan staat Voerendaal 2, dat als een van de titelkandidaten aan de verwachtingen voldoet. In het midden RSC 't Pionneke uit Roermond, dat zich nog steeds kan mengen in de titelstrijd en, verrassend onderin, de Blerickse SV die op papier hoog zou kunnen eindigen, maar tot nu toe dure punten laat liggen.

Uit de laatst gespeelde competitieronde vielen drie partijen op. Twee ervan door de overeenkomstige wijze waarop twee spelers met dezelfde naam in dezelfde wedstrijd hun partij verloren en één vanwege een ongelooflijke ontsnapping uit een zeker lijkend matnet.

Soms blijkt het bastion dat je om je koning heen hebt alleen maar schijnveiligheid te bieden. Wanneer

Diagram 1

Diagram 2

Diagram 3

de officieren van de koning even andere zorgen aan hun hoofd hebben, kan een relatief kleine vijandelijke compagnie de monarch al arresteren. Zo verloren de broers Van Gool, spelers van Venlo 1, in de wedstrijd tegen Paul Keres Utrecht van een identieke stukkensamenstelling. In beide gevallen waren de werking van een vijandelijke dame, toren en loper fataal. **Zie diagram 1**, *J. Breukelman - R. van Gool*. Wit lijkt alleen maar zijn dame in de aanval te hebben. Of toch niet? **41.d6!** Dit fraaie pionoffer onderbreekt de damelijn naar het zwarte paard en opent de diagonaal voor de witte loper. **41...Kg7** Er dreigde immers **42.Dg6+**. **42.Tc7!** Ineens doen alle drie de witte stukken mee met de

aanval. Van Gool maakt één van de aanvallers onschadelijk. **42...Dxb3**. Nu volgt echter een lange geforceerde afwikkeling, waarna Breukelman een technische winststelling overhoudt.

43.Dg6+,Kf8
44.Dxb3,Kg8 **45.Dxg5+,Kf8**
46.Dxf6,Df3+ **47.Dxf3,exf3+**
48.Kxf3,Txd6 **49.Txb7** en wit won het eindspel.

Zie diagram 2, *H. van Gool - P. Hommerson*. Twee witte pionnen beschermen de koning nog enigszins en de witte torens kunnen vanaf de zijkant verdedigen. Toch staat wit binnen enkele zetten totaal verloren.

36.De2 **36...Ta3!** Drie zwarte stukken staan nu op pion g3 gericht. Een offer dreigt. **37.Dc4,Ld4!** Opnieuw

dreigt inslag op g3. **38.Tb3,Txb3** **39.Dxb3,Ta7** **40.Kg2,Ta1** en er was geen kruid gewassen tegen de dubbele dreiging **41...Dd1** of **41...Dh5** met mataanval.

Geheel tegengesteld hieraan verliep de partij *G. Hovens - J.J. Janse*, **zie diagram 3**.

Hovens' koning ontbeert elke verdediging. Omringd door zwarte stukken ontsnapt de Tegelenaar echter op wonderbaarlijke wijze aan mat. Hij heeft daarbij wel één zet de hulp van de zwartspeler nodig. **34...Pxe4?** (Na **34...Lc3!** **35.Pb4,Kb6** dreigt **...Ta8+** had Hovens zijn lot niet kunnen onlopen.) **35.Pb4!** En hoe Janse ook zocht: een mat was onvindbaar. De partij eindigde in remise.

DENKSPORT SCHAKEN

Feestelijkheden in Blerick en Stein

DOOR HENK VAN GOOL

De Blerickse SV werd binnen de Limburgse Schaakbond club van het jaar en kreeg daarvoor onlangs een prijs uitgereikt. In Stein was landskampioen Loek van Wely op bezoek, om in het kader van het gouden jubileum van DJC een simultaan te geven.

De prijs Club van het Jaar wordt indien mogelijk jaarlijks uitgereikt aan een schaakvereniging in Limburg die er dat jaar uitgesprongen is. Een heleboel criteria worden daarbij meegenomen. Ledengroei, prestaties, activiteiten, inspanningen tot behoud van de schaaksport in Limburg, enzovoorts. Het is een

goed gebruik, dat de vorige club van het jaar een kandidaat voordraagt. Als er geen geschikte kandidaat is, is er geen man overboord. De club kan over een periode van drie jaar een kandidaat aanwijzen. Er wordt dus wel eens een periode overgeslagen, voordat een vereniging uitverkozen wordt. De Blerickse SV is sterk in ledental gegroeid en heeft ook bijzonder gepresteerd. In het seizoen 2016-2017 werden maar liefst drie van de vijf Blerickse teams kampioen in hun klasse. Blerick 1 promoveerde voor het eerst in de historie van de club naar de landelijke competitie. Ook voert de club een actief jeugdbeleid. De vorige club van het jaar, DJC uit Stein, vond voldoende redenen om tijdens de Algemene ledenvergadering van de LiSB de Blerickse SV voor te dragen als nieuwe club van het jaar. Vo-

rige week maandag werd op de clubavond van Blerick de prijs door het bestuur van de LiSB uitgereikt aan voorzitter Dirk Bergmans. DJC zelf stond afgelopen weekeinde in de schijnwerpers. De vereniging bestaat 50 jaar en organiseerde in dat kader een simultaan. In zaal Merode in Stein mochten ruim veertig deelnemers proberen de huidige landskampioen, Loek van Wely, op het schaakbord te vloeren. De simultaan werd geopend door wethouder Van Mulken. Zij voerde op het bord van erelid Marcel Graff de eerste zet uit. Daarna volgde een ware uitputtingsslag. De deelnemers toonden zich taai en Van Wely moest alle zeilen bijzetten om zijn tegenstrevers te verslaan. Daarbij gaf hij de spelers de gelegen-

heid hem één keer in de partij om raad te vragen. De joker inzetten noemde hij dat. Niet alle deelnemers volgden zijn adviezen netjes op. Zo zette Van Wely gekscherend een deelnemer op zijn nummer, omdat hij hem om raad had gevraagd en toen zo koppig was toch zijn eigen plan te volgen.

Na maar liefst ruim zes zware uren kon de balans worden opgemaakt. Van Wely scoorde rond de 90%. Vier schakers wisten de grootmeester te kloppen: Willem Wallekers en Jean van Kan van DJC, John Heuts van SV Voerendaal en Dirk Bergmans van de Blerickse SV. Na afloop werden spontaan wat vragen op de Nederlandse topgrootmeester afgevuurd. Zo werd hem gevraagd of hij na deze vermoeiende

middag energie over had om nóg een simultaan te geven. Van Wely liet weten dat hij met name merkt dat de vermoeidheid een rol begint te spelen, als er foutjes in zijn spel sluipen. Hij leek onaangedaan, ondanks de kilometers die hij deze middag had afgelegd.

Op de vraag of hij de partijen ontield die hij in een simultaan speelde, vertelde hij dat een organisator eens per abuis een bord had opgeruimd van een deelnemer die even naar het toilet was. Uit zijn geheugen zette de grootmeester de stelling weer op, zodat de deelnemer bij terugkomst verder kon met zijn partij. Van Wely's anekdotes markeerden een prettig slot aan een zeer geslaagde schaakmiddag.

Foto links: voorzitter Dirk Bergmans van Blerick ontvangt uit handen van Ynze Mengerink de prijs voor de club van het jaar. Andere foto's: simultaan Van Wely in Stein. FOTO'S SIMON PLUKKEL, HENK VAN GOOL

DENKSPORT SCHAKEN

De trots van de schaakleraar

DOOR HENK VAN GOOL

Of je nu les geeft aan de jeugd of aan volwassenen: als jouw studenten goede resultaten behalen, ben je zelf ook een beetje trots. Je hebt immers een stukje bijgedragen aan hun succes. Een blik op de ervaringen van een schaakdocent... en afscheid van een schaakdocent, Ad van Os uit Geleen.

Het is donderdagmiddag. De clubavond staat er aan te komen en er moet nog een schaakles worden voorbereid. Ik neem plaats achter mijn computer en kijk in mijn bestanden. Welke lessen heb ik recent gedaan? Dan overdenk ik de sterke en zwakke punten van mijn cursisten. De partijen die ze onlangs ge-

speeld hebben. Wat ging er mis? Waar moet ik nog aandacht aan besteden? Ik maak wat aantekeningen, bepaal het onderwerp van mijn les en ga op zoek naar voorbeelden en partijmateriaal om mijn presentatie te ondersteunen.

Al minstens zes jaar geef ik op de donderdagavond in het seizoen schaakles aan een klein groepje volwassenen. We zijn begonnen met de eenvoudigste materie: Stap 2 van de Stappenmethode. De spelregels van Stap 1 kenden ze al. Stukje bij beetje heb ik ze zien groeien. Als tere plantjes, die de grootste mogelijke zorg behoeven. Met vallen en opstaan was er steeds meer vooruitgang zichtbaar. In die beginperiode waren de resultaten erg onstabiel. Regelmatig werden in partijen grote fouten gemaakt. Af en toe leek het goed te gaan. Maar dat was dan een

toevalstreffer, want bij navraag op de les bleek men tijdens de partij niet echt een plan te hebben gehad en de antwoorden van de tegenstander te hebben overzien. In de loop van de tijd werd hun spel steeds stabiel. Mede door een verdere intensivering van het contact. We komen nu ook op dinsdagmiddagen bij elkaar in de bibliotheek, om te oefenen. Samen met andere belangstellenden, die tijd hebben om één of twee uurtjes te komen schaken. Het werpt zijn vruchten af. Niet alleen worden momenteel meer partijen gewonnen; twee van hen spelen inmiddels een groep hoger in de interne competitie van de club. En zelfs wint men af en toe al een ratinggroep op een toernooi. Grote bevrediging geeft het, als je als docent

Diagram 1

Diagram 2

Ad van Os (1924-2017).

constateert dat het spelplezier en de creativiteit toenemen. Intrinsieke motivatie bij de cursisten zorgt ervoor dat men zich ook buiten de club met het spel bezighoudt. Daar wapent men zich, om steeds zwaardere tegenstand aan te kunnen en steeds complexere stellingen het hoofd te bieden. Dat leidt dan tot een slagenwisseling zoals in het volgende voorbeeld.

Diagram 1. Mijn cursist speelde met zwart tegen een speler die ruim 200 ratingpunten meer heeft. Vroeger zou hij zonder meer zijn paard hebben weggezet. Dat staat immers aangevallen door een pion. Nu kijkt hij veel dieper. **31...Th8!** (Op 32.gxf4 volgt immers 32...Lh4+ 33.Ke2,Lxe1 34.Kxe1,g1d+ met winst) **32.Le4,Th1 33.Txh1,gxh1D**

34.Lxh1,Pd3+ 35.Ke3,Pxb2 zie diagram 2 Helaas wist hij het eindspel niet te winnen, maar de zettenreeks vervulde zijn schaakleraar met trots.

Eenzelfde gevoel van trots moet schaakdocent en jeugdexaminator Ad van Os uit Geleen in juni hebben gehad, toen hij de examens afnam van de jeugdleden van de vereniging DJC uit Stein. Ze slaagden allemaal. Het bleek de laatste lichting te zijn, die onder zijn kundige oordeel hun schaakkennis mocht tonen. In zijn carrière als schaakdocent en examinator heeft Van Os zeker 800 kinderen op basisscholen in Zuid-Limubrg het schaken geleerd. Vorige week overleed deze rots in de branding van het Limburgse schaken. Hij werd 93 jaar.